

RECENZJA

rozprawy doktorskiej
mgr Iwony Gołąb-Kobylińskiej,
nt.: „Model zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach”
Dąbrowa Górnicza 2023, s. 410,
napisanej pod kierunkiem naukowym:
Promotora - prof. UEK dr hab. Barbara Siuta-Tokarska
na AKADEMII WSB im. prof. J. Altkorna

1. Podstawy formalne i przedmiot recenzji

Podstawą formalną sporządzenia recenzji jest umowa na przygotowanie recenzji zawarta w dniu 16.06.2023 w Dąbrowie Górniczej pomiędzy Akademią WSB z siedzibą w Dąbrowie Górniczej reprezentowaną przez Rektora dr hab. Zdzisławę Dacko - Pikiewicz, prof. A WSB a moją osobą jako recenzentem rozprawy doktorskiej Pani mgr Iwony Gołąb-Kobylińskiej nt.: „*Model zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*” przygotowanej pod kierunkiem Promotora prof. UEK dr hab. Barbary Siuta-Tokarskiej, w postępowaniu w sprawie nadania Pani mgr Iwonie Gołąb-Kobylińskiej stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie Nauki o zarządzaniu i jakości. Przedmiotem oceny rozprawy doktorskiej, zgodnie art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2022 poz. 574) oraz art. 13 ust. 1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003r. (Dz.U. 2017 poz. 1789) jest to, czy stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, czy wskazuje na posiadanie przez Autorkę (Doktorantkę) ogólnej wiedzy teoretycznej w dyscyplinie naukowej „Nauki o zarządzaniu i jakości”, a także czy posiada ona umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. W recenzji, uwzględniając wyżej wymienione kryteria i wymogi stawiane pracom doktorskim, zaprezentowano następujące wymiary oceny: wybór tematu i uzasadnienie problemu badawczego podjętego w rozprawie; cel główny, hipoteza oraz cele i hipotezy cząstkowe pracy; układ i struktura rozprawy doktorskiej; ocena formalna i merytoryczna strona pracy. Recenzję zamykają wnioski końcowe.

2. Wybór tematu i uzasadnienie problemu badawczego podjętego w rozprawie

Tytuł rozprawy doktorskiej „*Model zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*” został odpowiednio sformułowany i wskazuje na istotną oraz aktualną tematykę. Przede wszystkim, temat dotyka fundamentalnych aspektów współczesnego zarządzania, które obejmują

zarządzanie informacją, zwłaszcza w kontekście danych osobowych. W dobie cyfryzacji i szybkiego rozwoju technologii informacyjnych, zarządzanie danymi osobowymi staje się kluczowym elementem działalności każdego przedsiębiorstwa. Jest to obszar szczególnie wymagający ze względu na aspekty prawne - RODO, technologiczne i etyczne.

Interdyscyplinarność tematu jest niepodważalna, gdyż łączy on w sobie elementy zarządzania, technologii informacyjnych, prawa i etyki, co podkreśla interdyscyplinarność i złożoność badanego problemu. Koncentracja na małych i średnich przedsiębiorstwach znajduje istotne uzasadnienie, gdyż stanowią one większość przedsiębiorstw w Polsce, a ich rola w tworzeniu miejsc pracy i wpływie na gospodarkę jest nie do przecenienia. Jednocześnie, mimo swojej liczby, małe i średnie przedsiębiorstwa często napotykać na większe trudności w zarządzaniu danymi osobowymi ze względu na ograniczone zasoby, brak specjalistycznej wiedzy czy złożoność przepisów. Z tego powodu, tworzenie efektywnych modeli zarządzania danymi osobowymi dla tego segmentu ma kluczowe znaczenie.

Współczesne przedsiębiorstwa, niezależnie od lokalizacji geograficznej, muszą dostosowywać się do międzynarodowych norm i przepisów dotyczących danych osobowych, takich jak RODO w Europie. W związku z tym, model zarządzania informacją, jaki został zaproponowany w rozprawie, ma potencjał adaptacji i stosowania w różnych krajach czy kontekstach gospodarczych, co podnosi jego wartość.

Skupienie uwagi na MŚP ma głębokie implikacje społeczne i gospodarcze, gdyż MŚP są kluczowym elementem gospodarki, przyczyniają się bowiem do innowacyjności i wzrostu gospodarczego. Przez to, dysertacja posiada potencjał, który może przyczynić się do poprawy zarządzania w MŚP, co może generować korzyści zarówno dla tych organizacji, jak i dla społeczeństwa jako całości.

Konkludując, temat „*Model zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*” jest nie tylko poprawnie sformułowany, ale również ma głębokie znaczenie w kontekście nauk społecznych i dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości. Badanie tej tematyki jest istotne z punktu widzenia praktyki biznesowej, rozwoju nauki o zarządzaniu, jak i z punktu widzenia społecznego, zważywszy na istotną rolę polityki prywatności danych i bezpiecznego zarządzania tymi danymi we współczesnym społeczeństwie. Badanie przyczynia się do rozwoju wiedzy w tych obszarach i ma potencjalne implikacje dla praktyki zarządzania oraz polityki publicznej.

Za podjęcie tak istotnego i interdyscyplinarnego tematu Promotor oraz Doktorantce należą się wyrazy uznania, tym bardziej, że w literaturze krajowej brak na ten temat wartościowych publikacji opartych o badania własne. Podjęty przez Doktorantkę cel świadczy o umiejętności rewizji interesujących obszarów badawczych oraz inicjowania prób rozwiązywania istotnych i aktualnych problemów badawczych. Przyjęty przez Autorkę pracy zakres tematyczny, z uwzględnieniem problematyki zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach, potwierdza zasadność wyboru wskazanego w tytule dysertacji obszaru badawczego, a jego sformułowanie jest poprawne.

3. Cel główny, hipoteza oraz cele i hipotezy cząstkowe pracy

Cel główny, cele szczegółowe (s.7, 8, 164, 344) Autorka przedstawiła we „*Wstępie*”, rozdziale 3.2. „*Założenia badawcze i uwagi metodyczne*”, punkcie „*Podsumowanie i wnioski końcowe*” a hipotezę główną i hipotezy szczegółowe (s. 8, 9, 166, 322, 324, 328, 331, 336, 340) Autorka przedstawiła we „*Wstępie*”, rozdziale 3.2. „*Założenia badawcze i uwagi metodyczne*”, rozdziale 5.4. „*Wyniki badań a hipotezy badawcze*”, w tabeli 5.46. „*Weryfikacja postawionych hipotez badawczych*”.

Przyjęta w dysertacji metodyka badań obejmowała: studia literatury przedmiotu, opracowanie modelu i narzędzi badawczych, przeprowadzenie badań empirycznych, analizę i interpretację otrzymanych wyników. W mojej ocenie jest ona poprawna zarówno z punktu widzenia zamierzeń badawczych, jak i postawionych hipotez.

Jako cel główny pracy przyjęto „*Opracowanie modelu koncepcyjnego zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach, a także zweryfikowanie empirycznych ścieżek realizacji tego procesu w ramach poznania naukowego*”

Hipoteza pracy została sformułowana jako „*Przetwarzanie danych osobowych w przedsiębiorstwach stanowi integralną część zarządzania informacją, przy czym wśród małych i średnich przedsiębiorstw odnotowuje się określoną specyfikę tego procesu, powiązaną z ich charakterystyką w zakresie funkcjonowania na rynku gospodarczym*”.

W mojej ocenie cel główny pracy i hipoteza pracy są podporządkowane tematowi i mogą stanowić przedmiot dysertacji. Jednakże podany cel główny i hipotezę główną, należałoby poddać pewnej modyfikacji, aby uczynić je bardziej zwięzłymi i precyzyjnymi.

Cel główny skupia się na: „*Opracowaniu modelu koncepcyjnego*” - czyli teoretycznej części oraz „*weryfikacji empirycznej*” - czyli praktycznej, badawczej części, co uważam za poprawne. Jednakże są pewne aspekty, dotyczące zwięzłości i klarowności przedstawionego celu i dotyczą sformułowania „*w ramach poznania naukowego*”, co wydaje się być nieco zbędne. W kontekście pracy doktorskiej zakłada się, że działania są podejmowane w ramach poznania naukowego. Dalej, odnosząc się do specyfikacji zakresu „*zarządzania informacją w zakresie danych osobowych*”, warto byłoby doprecyzować, co dokładnie oznacza w przedstawionym celu „*zarządzanie informacją*”. Czy chodzi o aspekty prawne, technologiczne, organizacyjne czy może inne?

Proponowana modyfikacja: „*Opracowanie modelu koncepcyjnego zarządzania danymi osobowymi w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz zweryfikowanie empirycznych ścieżek realizacji tego procesu.*”

Odnosząc się do hipotezy głównej, w kontekście sformułowania „*określonej specyfice*” tego procesu w małych i średnich przedsiębiorstwach, ale nie jest jasne, co dokładnie Doktorantka ma na myśli, dlatego warto byłoby bardziej sprecyzować tę specyfikę już w treści hipotezy. Proponuję również rozważyć, czy nie warto byłoby hipotezę nieco bardziej zawęzić, zachowując przy tym jej sens, np. „*Przetwarzanie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach ma specyficzną charakterystykę, powiązaną z ich funkcjonowaniem na rynku gospodarczym, stanowiąc integralną część zarządzania informacją.*”

Chcę podkreślić, że przedstawiona hipoteza jest poprawnie sformułowana i ściśle powiązana z celem pracy doktorskiej, natomiast proponowane modyfikacje mają na celu uczynienie jej bardziej zwięzłą i precyzyjną.

Cele szczegółowe i hipotezy cząstkowe w dysertacji zostały natomiast sformułowane w następujący

sposób:

Cele szczegółowe:

1. Dokonanie przeglądu, usystematyzowania i doszczegółowienia podstawowych pojęć, niezbędnych dla opracowania modelu koncepcyjnego zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach.
2. Wykazanie wpływu ustrukturyzowania przepływu informacji w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach na poziom ryzyka naruszenia praw i wolności osób, których te dane dotyczą, w odniesieniu do głównych procesów przetwarzania informacji.
3. Wyodrębnienie w małych i średnich przedsiębiorstwach głównych procesów, metod i narzędzi przetwarzania informacji w zakresie danych osobowych.
4. Identyfikacja kluczowych aktywów w przedsiębiorstwach, biorących udział w przetwarzaniu informacji w zakresie danych osobowych, wiążących się z wysokim ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych.
5. Rozpoznanie uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych w małych i średnich przedsiębiorstwach dla potrzeb zarządzania informacją w zakresie danych osobowych, niezbędnych do osiągnięcia akceptowalnego poziomu ryzyka, związanego z możliwością naruszenia praw i wolności osób w związku z przetwarzaniem ich danych.

Hipotezy cząstkowe:

1. Sprzeczności w interpretacji podstawowych pojęć, prezentowanych w orzecznictwie krajowym oraz niejednomylne opinie, głoszone przez uznane autorytety społeczne, niekorzystnie wpływają na poziom ryzyka naruszenia praw i wolności osób w związku z przetwarzaniem ich danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach.
2. Ustrukturyzowanie przepływu informacji o charakterze danych osobowych w zakresie głównych procesów przetwarzania informacji w małych i średnich przedsiębiorstwach, zmniejsza ryzyko naruszenia praw i wolności osób fizycznych.
3. Szybkość reakcji małych i średnich przedsiębiorstw na zmiany w otoczeniu zewnętrznym, uzależniona jest w znacznym stopniu od usystematyzowania przez nie wiedzy w zakresie funkcjonujących procesów przetwarzania informacji.
4. Wraz ze wzrostem stopnia uszczegółowienia aktywów, biorących udział w przetwarzaniu danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach, zwiększa się ich skuteczność monitorowania procesów związanych z przetwarzaniem informacji.
5. Stały monitoring otoczenia przedsiębiorstwa wpływa pozytywnie na utrzymanie akceptowalnego poziomu ryzyka, związanego z przetwarzaniem danych osobowych wśród małych i średnich przedsiębiorstw.

Przyjęcie tak postawionych celów - w mojej ocenie - jest właściwie, chociaż, pewne sformułowania mogłyby zostać uproszczone, by uczynić je bardziej zwięzłymi i klarownymi.

1. Np. cel 1 sformułowany przez Doktorantkę *„Dokonanie przeglądu, usystematyzowania i doszczegółowienia podstawowych pojęć, niezbędnych dla opracowania modelu koncepcyjnego zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach.”*

mógłby przyjąć formę „Przegląd i usystematyzowanie pojęć dotyczących zarządzania informacją o danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach.”

2. Jeśli formułowane są hipotezy badawcze, to w taki sposób, by mogły być one weryfikowane w procedurze idealizacji i konkretyzacji. Hipotezy cząstkowe pierwsza, druga, trzecia i piąta, w swej treści zostały niewłaściwie sformułowane, chociaż – co podkreślam – właściwie zrealizowane. Zatem, jeśli formułowane są hipotezy, to w taki sposób, by mogły być one weryfikowane i aby możliwa była ich falsyfikacja. Niestety w przypadku, gdy w stawianej hipotezie pierwszej znajduje się stwierdzenie „...niejednomyślne opinie...” a więc przymiotnikowe określenie wartościujące, które dopiero należy dowieść, a nie przypuszczać, to falsyfikacja stawianej hipotezy staje się niezwykle trudna do weryfikacji, wręcz niemożliwa. Ta sama uwaga dotyczy hipotezy drugiej, trzeciej i piątej „...w zakresie głównych procesów...”, „...uzależniona jest w znacznym stopniu od usystematyzowania ...”, „...wpływa pozytywnie na utrzymanie ...”. Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowania hipotez 1,2,3,5 zamieszczonych w dysertacji wymagałyby werbalnej korekty i doprecyzowania. Ponadto przedstawione hipotezy cząstkowe są generalnie dobrze sformułowane, ale sugeruję pewne zmiany, aby uczynić je bardziej zwięzłymi i jasnymi, w szczególności niektóre z hipotez są dość rozbudowane i mogą być nieco trudne do zrozumienia. Zatem warto rozważyć uproszczenie języka i struktury zdania, aby uczynić je bardziej zwięzłymi. Ponadto, sformułowanie „uznane autorytety społeczne” w pierwszej hipotezie mogłoby zostać bardziej precyzyjnie określone, warto dokładnie sprecyzować, o jakich autorytetach Doktorantka pisze.

Odnosząc się do przeprowadzonych w dysertacji badań, zaplanowano procedurę badawczą w taki sposób, że pozwoliła ona zweryfikować przyjęte hipotezy badawcze.

Reasumując, pomimo kilku uwag krytycznych, czasem dyskusyjnych, w mojej ocenie, Doktorantka prawidłowo dobrała metody badań, adekwatnie do postawionego problemu. Przyjęta przez nią metodyka badania, służąca weryfikacji postawionych hipotez, jak również interpretacja uzyskanych wyników badań i podjęte próby ich uogólnienia należy uznać za prawidłowe.

3. Układ i struktura rozprawy doktorskiej

Układ dysertacji stanowi logiczne powiązanie z jej strukturą, która warunkuje zarówno przyjęte cele, jak i możliwości weryfikacji hipotez szczegółowych pracy. Rozprawa liczy 410 stron, konstytuując niniejsze opracowanie jako wystarczające zarówno w relacji objętości, jak i względem wagi poruszanych problemów. Opinię Recenzenta determinuje przede wszystkim struktura i zawartość merytoryczna, prowadzony wywód oraz strona formalna poszczególnych rozdziałów. Strukturę rozprawy oceniam pozytywnie.

Na rozprawę składa się wstęp, pięć rozdziałów, podsumowanie i wnioski końcowe, a także bibliografia, wykaz tabel, wykresów, rysunków. Spis treści rozprawy został skonkretyzowany z uwzględnieniem logiki wywodów oraz wymaganych standardów. Zaprezentowany spis treści jest bardzo szczegółowy i wyraźnie strukturalizuje poszczególne elementy dysertacji. Jednakże, niektóre tytuły, w ocenie Recenzenta, są bardzo długie, zwłaszcza w rozdziale czwartym i piątym, co może być trochę przytłaczające dla czytelnika. Warto byłoby skrócić niektóre z nich, oczywiście zachowując ich treść, np. rozdział czwarty „Zarządzanie informacją

w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach – próba konceptualizacji zagadnienia w ujęciu modelowym" mógłby zostać skrócony i przybrać formę zapisu „Modelowe ujęcie zarządzania informacją w małych i średnich przedsiębiorstwach” czy 5.2.2 „Uzyskane wyniki badań w temacie związku sprzeczności interpretacyjnych pojęć w orzecznictwie krajowym i niejednorodnych opinii, wyrażanych przez uznane autorytety społeczne z poziomem ryzyka naruszenia praw i wolności osób fizycznych, dotyczącego przetwarzania ich danych osobowych” mógłby zostać skrócony „Związek sprzeczności interpretacyjnych w orzecznictwie z ryzykiem naruszenia praw przetwarzania danych”. Ponadto w porównaniu do rozdziałów czwartego i piątego, trzy pierwsze rozdziały wydają się być bardziej ogólnym wprowadzeniem do tematyki, choć oczywiście mają one również duże znaczenie dla całości pracy, dlatego należałoby się zastanowić, czy w zależności od głębokości analizy w rozdziałach czwartym i piątym, można byłoby je podzielić na mniejsze jednostki, które koncentrowałyby się na konkretnych tematach, np. teoria i modele mogą być w jednym rozdziale, a ich aplikacja w praktyce w kolejnym. Można byłoby również rozważyć, czy pewne podrozdziały z rozdziałów czwartego i piątego, można byłoby przenieść do wcześniejszych rozdziałów, tworząc bardziej spójną narrację.

Reasumując, ogólny układ rozprawy oceniam jako poprawny. Autorka podzieliła treść na trzy główne części: teoretyczną, metodyczną i empiryczną. Uważam, że taki podział jest odpowiedni i umożliwia właściwą prezentację omawianych kwestii. We Wstępie, Autorka w sposób właściwy wyjaśniła powody podjęcia omawianego problemu, określiła cele rozprawy i ich hierarchię (cel główny oraz cele szczegółowe). Przedstawiła także główną hipotezę oraz hipotezy szczegółowe. Dokładnie opisała również zawartość poszczególnych rozdziałów. Niemniej jednak, we Wstępie brakowało umiejscowienia problemu naukowego w danej dziedzinie i dyscyplinie naukowej, a także opisu zakresu czasowego i geograficznego badania. Byłoby wskazane również bardziej wszechstronne scharakteryzowanie wykorzystanych metod badawczych, z wykorzystaniem których Autorka planowała zbadać postawiony problem naukowy, czyli zweryfikować przyjęte hipotezy. Dodatkowo, wartościowym elementem byłby krótki opis schematu zastosowanej procedury badawczej.

Rozdział pierwszy, zatytułowany „Informacja w społeczeństwie postindustrialnym, jako kluczowy zasób strategiczny przedsiębiorstwa” jest obszernym i szczegółowym omówieniem problematyki informacji jako kluczowego zasobu strategicznego przedsiębiorstwa. Autorka w sposób przystępny i klarowny przedstawia historyczny kontekst wzrostu rangi informacji oraz omawia metody identyfikacji, gromadzenia i wyszukiwania informacji. W dalszej części przedstawia zarys problematyki związanej z zarządzaniem informacją w przedsiębiorstwach, w tym zagadnienia związane z ochroną informacji, jej przetwarzaniem i wykorzystaniem w procesach decyzyjnych. Autorka omawia również różne modele i teorie związane z zarządzaniem informacją w małych i średnich przedsiębiorstwach. W kontekście zarządzania informacją Autorka porusza kwestie związane z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach, w tym zagadnienia związane z systemami informatycznymi. W dalszej części rozdziału Autorka przedstawia różne modele i teorie związane z zarządzaniem informacją w przedsiębiorstwach, w tym model DIKW, teorię Davenporta i Prusaka. Autorka omawia również koncepcję zarządzania procesowego oraz jej związek z zarządzaniem informacją. W kontekście zarządzania informacją Autorka porusza również kwestie związane z wykorzystaniem informacji w procesach decyzyjnych w przedsiębiorstwach. Rozdział ten stanowi solidną podstawę do dalszej analizy tematu zarządzania informacją w kontekście przedsiębiorstw. W mojej opinii rozdział pierwszy został opracowany w sposób poprawny, aczkolwiek wstęp do niego powinien zawierać pewne

ustalenia terminologiczne. Należałoby wskazać precyzyjnie, jaką terminologią Autorka będzie się posługiwała w dysertacji. Zatem na początku rozprawy brak odniesienia do tego, jak Autorka definiować będzie podstawowe pojęcia w swoich badaniach i dlaczego dokonała takiego wyboru prezentowanych ustaleń terminologicznych (brak dogłębnego uzasadnienia). Cenne również byłoby, w każdym podrozdziale, krótkie wprowadzenie, wskazujące na jego zawartość oraz cel prezentowania poszczególnych treści (jaki cel pracy/zamierzenia realizują, jakie hipotezy weryfikują, itp.). W znacznym stopniu udoskonaliliby to klarowność wywodów. Na końcu podrozdziałów warto bardziej wyartykułować, jakie wnioski wynikają z zaproponowanych w nich treści i sformułować wstępne konkluzje.

Rozdział drugi zatytułowany „*Prawo do ochrony prywatności, jako determinanta kształtująca nowe paradygmaty zarządzania informacją*” skupia się na kwestiach związanych z ochroną danych osobowych w kontekście prawa do ochrony prywatności. Porusza tematykę zagadnień związanych z ochroną danych osobowych w kontekście prawa do prywatności, w tym definicji pojęć, takich jak dane osobowe, przetwarzanie danych osobowych czy administrator danych. Autorka omawia kwestie związane z ochroną danych osobowych w prawodawstwie Polski i Unii Europejskiej, w tym przepisy dotyczące ochrony danych osobowych oraz kwestie związane z przetwarzaniem danych osobowych w różnych sektorach gospodarki. Autorka porusza również kwestie związane z odpowiedzialnością za naruszenie przepisów dotyczących ochrony danych osobowych oraz sankcjami za takie naruszenia. Autorka bierze pod rozwagę próbę holistycznego ujęcia podejścia do przetwarzania danych osobowych w przedsiębiorstwach, w tym kwestie związane z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesach przetwarzania danych osobowych. Autorka porusza również kwestie związane z konwergencją technologiczną w aspekcie ochrony przed skutkami naruszeń obowiązującego prawodawstwa oraz teorie związane z zarządzaniem informacją w kontekście globalizacji oraz zjawiska cyfrowej transformacji.

W rozdziale trzecim pracy „*Założenia koncepcyjno-metodyczne pracy badawczej*” skupia się na przedstawieniu założeń i metodologii badawczej, która została wykorzystana w pracy. Autorka przedstawia różne kwestie związane z doбором odpowiednich metod badawczych oraz analizą danych, co stanowi ważną podstawę do dalszej analizy wyników badań. Rozdział ten stanowi również omówienie kryteriów i doboru obiektów badawczych oraz przedstawia różne techniki i narzędzia badawcze, które zostały wykorzystane w pracy. Dzięki temu rozdziałowi czytelnik może lepiej zrozumieć proces badawczy, który został przeprowadzony w pracy doktorskiej i poznać szczegóły dotyczące wykorzystanych metod oraz narzędzi badawczych. Rozdział ten można uznać za podstawę do dalszych rozważań w ramach podjętych badań o charakterze empirycznym.

W rozdziale czwartym, „*Model zarządzania informacją dotyczącą danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*”, Autorka skupia się na koncepcyjnym podejściu do zagadnienia zarządzania informacją w kontekście danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP). Przedstawia kontekst tożsamości w naukach o zarządzaniu i jakości w świetle modelowych wyjaśnień badanych zjawisk i procesów. Główna część rozdziału skupia się na proponowanym modelu zarządzania informacją w MŚP, który składa się z czterech etapów: identyfikacji aktywów informacyjnych, oceny ryzyka, wyboru środków bezpieczeństwa oraz wdrożenia i monitorowania środków bezpieczeństwa. Jedną z mocnych stron tego rozdziału jest szczegółowe omówienie każdego z etapów proponowanego modelu zarządzania informacją. Autor przedstawia różne metody i narzędzia, które mogą być wykorzystane w każdym z etapów, co pozwala na uzyskanie kompleksowego i skutecznego podejścia do zarządzania informacją w MŚP. Jednakże, jedną z potencjalnych słabości tego rozdziału może być

brak bardziej szczegółowego omówienia polityki bezpieczeństwa informacji w kontekście danych osobowych w MŚP. Autorka podkreśla znaczenie opracowania odpowiedniej polityki bezpieczeństwa informacji, ale nie przedstawia jej szczegółowości i nie omawia konkretnych wytycznych, które powinny zostać uwzględnione w takiej polityce. Ponadto, choć Autorka podkreśla znaczenie zaangażowania wszystkich pracowników w proces zarządzania informacją, to nie przedstawia szczegółowych metod i narzędzi, które mogą być wykorzystane w celu zwiększenia świadomości pracowników w zakresie bezpieczeństwa informacji. Rozdział 4 pracy doktorskiej zawiera wiele wartościowych informacji i propozycji dotyczących zarządzania informacją w kontekście danych osobowych w MŚP. Jednakże, w celu uzupełnienia tego rozdziału, Autorka mogłaby rozwinąć bardziej szczegółowo i przedstawić konkretne metody oraz narzędzia, które mogą zostać wykorzystane w celu zwiększenia świadomości pracowników w zakresie bezpieczeństwa informacji. Należałoby również szerzej zaprezentować autorski model, z uwzględnieniem metod, jakie wykorzystano do jego budowy, algorytmu definiowania zmiennych w modelu, oraz analizy związków występujących między zmiennymi. Dlatego też proszę, aby Autorka podczas obrony, precyzyjnie wyjaśniła zależności w swoim autorskim „*modelu koncepcyjnego zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*”. Mimo kilku uwag krytycznych stwierdzam, iż zgromadzony w dysertacji materiał badawczy, a także zaproponowany „*model koncepcyjnego zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*” posiada walory oryginalności, zarówno w sferze poznawczej (teoretycznej i empirycznej) oraz metodycznej.

W rozdziale piątym, „*Wyniki badań empirycznych w obszarze zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*”, Autorka przedstawia wyniki badań empirycznych dotyczących zarządzania informacją w kontekście danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach. W pierwszym podrozdziale Autorka przedstawia wyniki badań ilościowych, które zostały przeprowadzone w oparciu o metodę badań ankietowych. Autorka omawia podstawowe informacje na temat badanych przedsiębiorstw, takie jak branża, wielkość przedsiębiorstwa, czy liczba pracowników. Następnie Autorka przedstawia wyniki badań dotyczące oceny przyjętych rozwiązań, w kontekście przetwarzania danych w badanych przedsiębiorstwach. Autorka omawia m.in. poziom świadomości przedsiębiorców na temat przetwarzania danych osobowych, sposoby przetwarzania danych osobowych w przedsiębiorstwach oraz kwestie związane z ochroną danych osobowych. W drugim podrozdziale Autorka przedstawia wyniki badań jakościowych, które zostały przeprowadzone w oparciu o wywiady. Autorka omawia wyniki badań dotyczące weryfikacji proponowanego modelu zarządzania informacją w kontekście danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Autorka przedstawia m.in. opinie przedsiębiorców na temat proponowanego modelu, wskazując na jego zalety i wady oraz na trudności związane z jego implementacją. Autorka omawia także kwestie związane z ochroną danych osobowych oraz sposobami przeciwdziałania zagrożeniom związanym z przetwarzaniem danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach, a także zaprezentowała weryfikację postawionych celów i hipotez szczegółowych.

Podsumowując, przedstawia wyniki badań empirycznych dotyczących zarządzania informacją w kontekście danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Autorka omawia wyniki badań ilościowych i jakościowych, które zostały przeprowadzone w celu weryfikacji proponowanego modelu zarządzania informacją w kontekście danych osobowych. Wyniki badań wskazują na potrzebę poprawy poziomu świadomości przedsiębiorców na temat przetwarzania danych osobowych oraz na konieczność wdrożenia

odpowiednich rozwiązań związanych z ochroną danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Uważam, że Autorka wykazała przydatność opracowanego *modelu koncepcyjnego zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach*, wskazując jednocześnie na problemy badawcze oraz obszary, które wymagają w przyszłości podjęcia badań o pogłębionym charakterze. Niestety nie zostały szczegółowo wskazane przez Autorkę wszystkie ograniczenia dotyczące postępowania badawczego, które opisane zostało w dysertacji, a co determinuje pozytywne walory prac naukowych.

Ostatnią, zasadniczą część, pracy doktorskiej stanowi „*Podsumowanie i wnioski końcowe*”. W tej części dysertacji Autorka dokonała reasumpcji najbardziej istotnych kwestii prowadzonych rozważań, co stanowi syntetyczną prezentację przeprowadzonych przez Nią wyników rozważań oraz najważniejszych wniosków. Pozostaje jednak pewien niedosyt w kontekście zaprezentowanych wniosków. W mojej ocenie mają one nowatorski charakter, ale ich zakres jest zbyt wąski w odniesieniu do przeprowadzonych badań, w szczególności tych o charakterze postulatycznym. W części końcowej powinien znaleźć się nieco szerszy autorski wywód na temat znaczenia rozwiązania danego problemu naukowego dla zagadnień teoretycznych, a także próba zdefiniowania dalszych kierunków badań w danym obszarze, a w szczególności sprecyzowanie, dla jakich innych badań uzyskane wyniki mogą stanowić punkt wyjścia i poznawczą podstawę.

Dokonując syntetycznej oceny struktury rozprawy, należy podkreślić, iż jest ona poprawna. Zawartość merytoryczna dysertacji jest interesująca i wartościowa, a postawione przez Autorkę cele zostały zrealizowane. Doktorantka właściwie posługuje się stosowaną terminologią i w zdecydowanej większości Jej wywody są przekonywujące.

4. Ocena formalnej i merytorycznej strony pracy

Tytuł pracy wskazuje na jednoznaczność merytorycznej zawartości i jest w pełni eksplicytny. Formuluje on przedmiot i podmiot dysertacji. Zdziwienie Recenzenta budzi jednak fakt wyodrębnienia w badaniach województwa śląskiego. Tytuł dysertacji nie wskazuje szczególnego traktowania tego województwa jako studium przypadku. W istocie jednak takie wyodrębnienie w dysertacji się pojawia, co - w mojej opinii - stanowi celowy zamiar Doktorantki. Podkreślam, iż rozważania dotyczące tego tematu są spójne i nie wykraczają poza zakres obszaru badań Doktorantki, natomiast należy wyjaśnić kwestię, dlaczego studium przypadku dla woj. śląskiego nie zostało uwzględnione w temacie dysertacji, co stanowiłoby uzasadnioną legitymację dla prezentowanych badań.

Rozprawa została napisana poprawnym językiem, choć Autorka popełniła drobne błędy stylistyczne i interpunkcyjne, są one jednak znikome i dyskusyjne, np. na s.24 i 25 „Model obrazujący powiązania pomiędzy danymi, informacją, wiedzą, mądrością a inteligencją”. Jeśli poddamy pod dyskusję model, który ukazuje czy egzemplifikuje relacje między sygnalizowanymi pojęciami, zdecydowanie bardziej trafne byłoby sformułowanie: „*Model przedstawiający powiązania pomiędzy danymi, informacją, wiedzą, mądrością a inteligencją.*” czy „*Model ilustrujący powiązania pomiędzy danymi, informacją, wiedzą, mądrością a inteligencją.*”. Na s. 34, Autorka wyraża następującą myśl „*Reasumując można wskazać, że definicje „informacji” są uzależnione od klasy, dziedziny – w jakiej „informacja” jest rozpatrywana, - a dodatkowo można wskazać, że bywa różnie definiowana przez różnych autorów nawet w ramach tej samej dyscypliny naukowej*” (przypis 74). Odnosząc się do powyższego, podsumowanie czy wniosek stanowi rezultat własnych

refleksji Autorki, dlatego też nie ma konieczności umiejscowienia przypisu na zakończenie podrozdziału. Z wyraźnym wysokim poziomem systematyczności Autorka posługuje się sformułowaniem „ilość” dla rzeczy policzalnych, np. „liczba sprzętu na ogólną liczbę pracowników” - s. 269. Sprzęty to przedmioty użytkowe, które można policzyć, należy zatem użyć określenia „liczba” (s. 269, 287, 296).

Autorka używa również fraz i terminów, które zakłócają spójny charakter prezentowanej dysertacji. Na przykład, pisząc w jednym miejscu o „zarządzaniu informacją”, a w innym o „przetwarzaniu informacji”, nie podaje wcześniej, że powyższe wspomniane terminy odnosi do tej samej koncepcji.

Teoretyczną część rozprawy przygotowano w oparciu o metodykę systematycznego przeglądu krajowej oraz zagranicznej literatury przedmiotu. Dobór źródeł w teoretycznej części dysertacji oraz stopień ich wykorzystania zasługuje na wysoką ocenę. Pod względem jakościowym literatura została zagregowana prawidłowo, ponadto jest w znacznym stopniu zróżnicowana. Przegląd literatury przedmiotu należy uznać za wyczerpujący - 556 pozycji plus akty prawne, rekomendacje i Netografia, choć większość źródeł to pozycje w języku polskim. Netografia powinna zostać scalona z Bibliografią. Kilka pozycji bibliograficznych zostało opisanych wyłącznie poprzez link, co jest niewłaściwe. Źródła internetowe powinny być opisane analogicznie jak pozostałe pozycje, a dodatkowo zawierać link, wraz z datą pobrania (zalecany standard APA).

Struktura pracy została zaplanowana w sposób właściwy, a poszczególne jej części są ze sobą, w sposób umiejętny, powiązane. Praca liczy 410 stron, w tym 75 tabel, 11 wykresów i 32 rysunków. Rozkład poszczególnych rozdziałów pracy jest względnie proporcjonalny, przy czym największą część pracy przypisać należy rozdziałom: czwartemu i piątym, co jednak znajduje swoje uzasadnienie merytoryczne (część empiryczna pracy, weryfikująca).

Formalna ocena pracy w aspekcie jasnego i czytelnego jej stylu wskazuje, że generalnie praca charakteryzuje się dążeniem do zachowania precyzji i jasności wyводу prezentowanych treści. Dysertacja jest napisana językiem zrozumiałym, z uwzględnieniem terminologii znamiennej dla nauk o zarządzaniu i jakości.

Wskazana powyżej całościowa ocena formalnej strony pracy, z uwzględnieniem jej tytułu, struktury, podstawy źródłowej, formy zapisu oraz jasności i czytelności stylu, predestynuje do stwierdzenia, że w ujęciu zasadniczym – pomimo uwag – praca jest przygotowana poprawnie.

Doktorantka w swojej dysertacji w sposób właściwy uzasadniła dokonany przez siebie wybór tematu. Treść rozprawy, obszar merytoryczny przeprowadzonych analiz oraz badań komponują się z jej tytułem.

Podjęte przez Doktorantkę zobowiązanie „*opracowania modelu koncepcyjnego zarządzania danymi osobowymi w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz zweryfikowania empirycznych ścieżek realizacji tego procesu*” – w mojej ocenie – krystalizuje wkład prezentowanej dysertacji w obszar dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości, a ponadto precyzuje jej atrybuty aplikacyjne. Zaproponowane ujęcie modelowe akcentuje przymioty uniwersalności, gdyż pozwala na realizację względnej oceny pozycji badanego województwa w danym zakresie. Można podzielić pogląd, iż stanowi to o nowatorskim aspekcie recenzowanej dysertacji, który uznają za wkład w rozwój nauk o zarządzaniu i jakości.

Część teoretyczno-poznawcza rozprawy stanowi przyczynek do dyskusji w pierwszym, drugim, oraz częściowo w czwartym i piątym rozdziale pracy.

W zakresie umiejętności postrzegania problemu badawczego, wyrażającego się egzemplifikacją celów i hipotez, należy zauważyć, że Autorka dysertacji sprostaa temu zadaniu.

W dysertacji doktorskiej zastosowano konkretną technikę badawczą. Metodologia zaproponowana przez Panią

mgr Iwonę Gołąb-Kobylińską opiera się na połączeniu różnych metod, danych, podejść badawczych i koncepcji teoretycznych. Podejście to miało na celu identyfikację i definiowanie ogólnych zasad i uniwersalnych praw, co zostało osiągnięte dzięki ścieżce indukcyjnej. W tym segmencie, Doktorantka korzysta z szeregu narzędzi badawczych: od analizy opisowej i krytycznej, poprzez dedukcję i indukcję, aż po porównania, metodę dychotomiczną, podstawowe techniki statystyki opisowej oraz badania ankietowe. Zaproponowane metody badawcze są odpowiednie i dobrze uzasadnione pod względem merytorycznym.

W pracy Autorka sformułowała wyniki badań i zestawiła je w kontekście sformułowanych hipotez szczegółowych, co należy ocenić pozytywnie. Warstwę aplikacyjną dysertacji, z uwzględnieniem zaprezentowanych wniosków oraz rekomendacji, uważam za istotną i cenną z punktu widzenia zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach.

Przedstawiona mi do recenzji dysertacja doktorska stanowi kompetentne merytorycznie rozwiązanie złożonego problemu badawczego. Opracowanie ma walory poznawcze, a także aplikacyjne. Wypełnia lukę badawczą, jaka występuje w Polsce w tym obszarze. Wyzwanie, jakiego podjęła się Autorka w rozprawie, tj. „*opracowanie modelu koncepcyjnego zarządzania danymi osobowymi w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz zweryfikowanie empirycznych ścieżek realizacji tego procesu*”, uważam za uzasadnione i stanowiące przyczynek do rozwoju nauk o zarządzaniu i jakości.

Podsumowując ogólną ocenę rozprawy stwierdzam, że:

- podjęty przez Doktorantkę temat jest istotny dla nauki oraz charakteryzuje się nowatorskim sposobem postrzegania;
- Doktorantka posiada wiedzę na temat literatury przedmiotu, którą potrafi w sposób twórczy wykorzystać;
- Doktorantka dysponuje znajomością i prawidłowo stosuje właściwe dla dyscypliny naukowej - nauki o zarządzaniu i jakości - metody badawcze oraz terminologię;
- Doktorantka potrafi prawidłowo asygnować, konstruować oraz przeprowadzić badanie empiryczne, a następnie poprawnie zinterpretować jego wyniki;
- stosowany przez Doktorantkę warsztat pisarski uważam za poprawny;
- postawione w dysertacji cele zostały osiągnięte, zaś hipotezy badawcze zweryfikowano.

Wymienione przez mnie, w niniejszej recenzji, zastrzeżenia mają charakter oceny, ale nie wpływają na generalną opinię, a mianowicie, że Pani mgr Iwona Gołąb-Kobylińska, dowiodła umiejętności prowadzenia samodzielnej pracy naukowej.

W kontekście przedstawionej oceny całości pracy nasuwają się trzy pytania do jej Autorki:

1. Czy procedura metodologiczna badań naukowych L. Nowaka - idealizacji i konkretyzacji, byłaby właściwa do Pani badań zaprezentowanych w dysertacji?
2. Na podstawie przeprowadzonych badań proszę wskazać, jakie są najlepsze praktyki w zakresie zarządzania danymi osobowymi, które mogą być stosowane w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz jakie narzędzia i technologie są najbardziej efektywne w zarządzaniu danymi osobowymi w tym kontekście?
3. Proszę, by Doktorantka sprecyzowała, jakie dostrzega ograniczenia przeprowadzonych przez siebie

badań?

5. Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione składowe elementy przedstawionej do oceny rozprawy doktorskiej mgr Iwony Gołąb-Kobylińskiej, wyrażam opinię, że recenzowana rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, dowodzi ogólnej wiedzy teoretycznej Autorki w dyscyplinie naukowej „Nauki o zarządzaniu i jakości” oraz potwierdza Jej umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Wskazane przez mnie drobne mankamenty tej rozprawy nie obniżają jej walorów merytorycznych i nie umniejszają wkładu w rozwój nauki i praktyki. Do najważniejszych walorów recenzowanej dysertacji należy zaliczyć: ważność i aktualność podjętej problematyki, uwzględniając uzupełnienie luki badawczej w tym zakresie, logiczny i uporządkowany proces badawczy, solidne ramy metodologiczne, prawidłowo przeprowadzone badania empiryczne i rzetelnie opracowane wyniki badań empirycznych.

Stwierdzam, że przedstawiona rozprawa doktorska mgr Iwony Gołąb-Kobylińskiej „Model zarządzania informacją w zakresie danych osobowych w małych i średnich przedsiębiorstwach”, spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2022 poz. 574), a także w art. 13 ust. 1 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003r. (Dz.U. 2017 poz. 1789) i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

